

Abandonar el gueto, seduir els indiferents

La negació des de l'Estat franquista de l'existència de la cultura catalana com una cultura nacional específica, equivalent a l'espanyola i a les altres cultures nacionals europees pròximes, ha tingut uns efectes molt profunds i duradors.

Ha condicionat una posició d'Estat que s'ha substancialment mantingut després de la dictadura. Entre sectors de vocació democràtica i en disposició d'assumir una concepció plural d'Espanya, gairebé ningú no fa seva la idea d'estat plurinacional. I, encara, quan aquesta assumpció es produeix, ho fa establint una jerarquia clara. La nació important és la de l'estat-nació, la predeterminada com a comuna, la ineludiblement compartida. Tota la resta són singularitats locals o regionals, situades en un altre nivell, d'una naturalesa i importància diferents: inferiors.

La proscripció de la majoria de manifestacions culturals catalanes i dels símbols públics identificadors va provocar la proliferació de mecanismes defensius dels que no n'acceptaven la desaparició. Expulsats de l'espai públic, el replegament dels vençuts cap al blindatge emocional era inevitable: resistència; transferències de sentit; enyoraments selectius. El país i la seva cultura haurien de protegir-se la memòria per poder somiar la continuïtat. I haurien d'evocar el passat –quan el present era esborrat i el futur completament incert– encara que això comportés riscos de mitificació i sacralització. Era l'hivern franquista. Tocava arraulir-se dins la closca i esperar una hipotètica nova primavera.

La resistència al franquisme, per tal de mantenir en la mesura del possible el patrimoni cultural i lingüístic, va requerir unes actituds de preservació, de conservació, de defensa d'allò que corriem el risc de veure mort per sempre més. En aquelles condicions, ¿qui podria retreure a ningú l'adopció d'una concepció estàtica i limitada del país a protegir?

A la sortida de la dictadura, les actituds de compromís resistent es van transformar en clams i esforços per a la normalització, la recuperació, la presència pública del que s'havia pogut preservar. D'unes referències i identificacions que, lluny del curs principal de la vida ordinària col·lectiva, havien quedat al marge del temps. L'objectiu genèric consistia a tornar al temps, a poder viure plenament en català. I encara que el propòsit no es limitava a la llengua, la llengua n'era el signe més evident; el més valuós i simptomàtic: la prova que s'avançava cap a l'homologació amb les identitats, societats, cultures i llengües de ple dret i reconeixement.

La militància en el restabliment i l'homologació del país, la cultura i la llengua va demanar esforços personals, reciclatges i canvis d'hàbits. I l'establiment d'afinitats, complicitats i ar-

J.M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

rengleraments polítics. Es va escometre la democratització del país i l'alliberament dels factors de recuperació de la catalanitat amb il·lusionada prudència. Catalunya era molt més complexa; això era evident. Però també calia crear espais on actualitzar els somnis noucentistes i republicans i barrejar-los amb els nous. Oasis i taques d'oli, espais de normalitat que anirien creixent fins a abastar tota la gent i el país sencer.

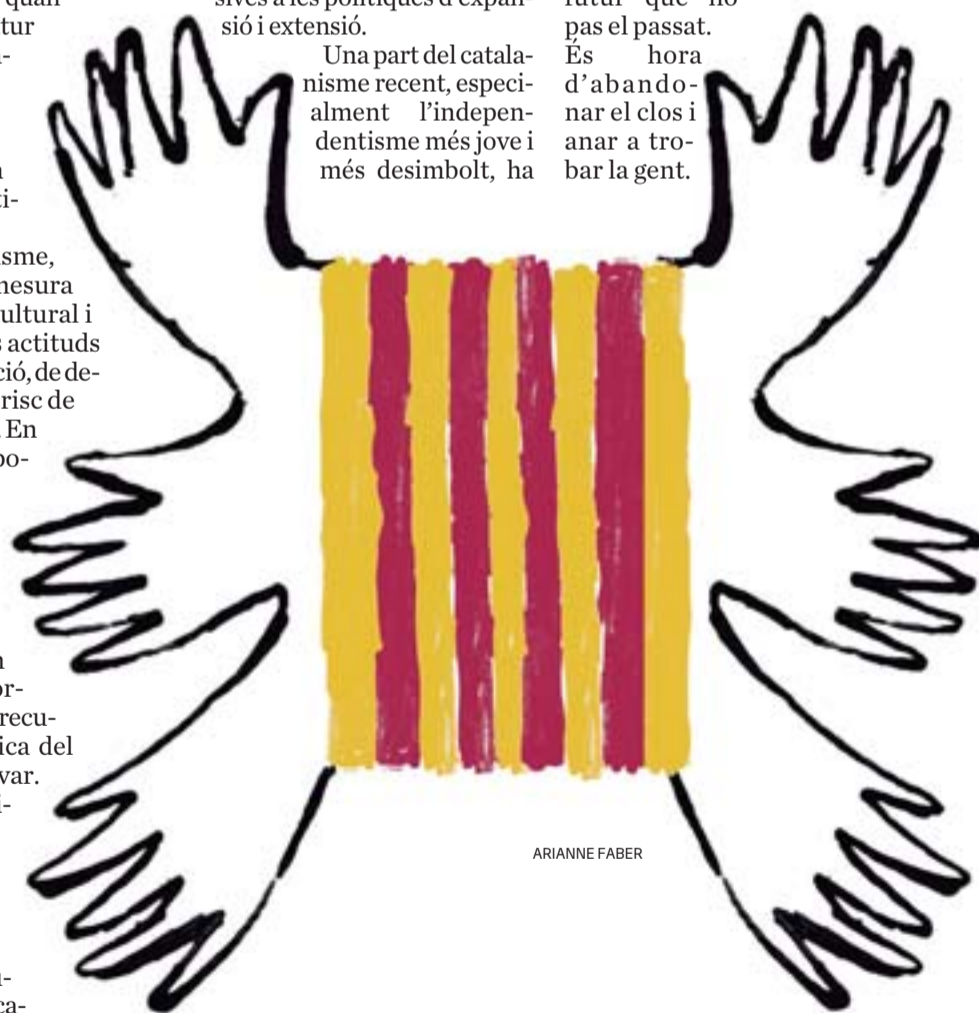
La perspectiva d'aquests anys ens ha mostrat com el progrés ha estat notable però lluny de les expectatives inicials. Les coses, en un món mutant que proposa nous reptes a cada pas, són més difícils del previst. I això ha posat en qüestió anàlisis, polítiques, actituds o lleialtats. En general, tot i la seva diversitat interna, al catalanisme militant li ha costat molt passar del predomini de les polítiques defensives a les polítiques d'expansió i extensió.

Una part del catalanisme recent, especialment l'independentisme més jove i més desimbolt, ha

pogut créixer en català, en entorns amplis de persones que comparteixen trets identificadors, exhibits com l'expressió més genuïna de la catalanitat. Envoltats d'una ampla i vigorosa cultura tribal (clubs, grups musicals, símbols, emblemes, llenguatges, mitjans de comunicació, llocs, xarxes, rutines, organitzacions...), enmig d'universos marcadament autoreferents, corren el risc d'esdevenir una potent subcultura tan *especialitzada* que difícilment pugui ser percebuda com a proposta troncal d'una cultura nacional.

La construcció nacional necessita energies militants orientades en altres direccions. Encara que les tempestes siguin constants, ja ha arribat la nova primavera. És ara. I el que ara toca és captar l'interès de la ciutadania indiferent a les tribulacions catalanistes. L'esforç per argumentar, per seduir, per convidar a participar, per compartir. No serà còmode ni senzill. Però en un país a mig fer com el nostre, l'establiment de guetos culturals i de vida quotidiana al marge de la resta de la població pot ser un greu obstacle per a la seva cohesió. I de tots els guetos, el més pernicios i contraproductiu és el que es presenta com a model a seguir per la nació sencera. El dels que pensen que ells *ja són* i que els altres haurien de ser com ells.

Humilitat i ment oberta. Ja ens inspira molt més el futur que no pas el passat. És hora d'abandonar el clos i anar a trobar la gent.

ARIANNE FABER

En general, tot i la seva diversitat interna, al catalanisme militant li ha costat molt passar del predomini de les polítiques defensives a les polítiques d'expansió i extensió

De tots els guetos, el més contraproductiu és el que es presenta com a model a seguir per la nació sencera. El dels que pensen que ells 'ja són' i que els altres haurien de ser com ells